

Barendrecht

Contactblad

N° 156 Jaargang 2018/4

Het geheugen van Barendrecht

Leden opgelet!

Dit Contactblad bevat
de acceptgiro voor
de contributie 2019.

Nog altijd
even ambachtelijk

DE **Weypoort**
DICK SCHUMACHER

Kaasspecialzaak De Weypoort
Middenbaan 87
telefoon: 0180 - 61 29 29
www.deweypoort.nl

Velo Beheer BV

Postbus 27
2990 AA Barendrecht

Voordijk 275
2992 AL Barendrecht

Kraima

Middenbaan 81 Barendrecht
Tel. 0180 612059

Van der Linden

LT

Internationaal Transport
Agrarisch Loonbedrijf
Garagebedrijf

Koedood 27 Barendrecht Tel. (0180) 612911 Fax (0180) 620391

Berkman, sinds 1903

Voordelig, snel, schoon en persoonlijk. Dát zijn de kernwaarden waar Berkman voor staat. Bij ons station in Barendrecht kunt u tanken, uw auto wassen, of iets lekkers kopen in onze shop of bakery. En natuurlijk altijd met onze persoonlijke service!

Kijk voor alle vestigingen en acties op berkman.nl

BERKMAN
Sinds 1903

Tuindersweg 34, Barendrecht

paul casteleijn
HOVENIERS ^{B.V.}

Noldijk 126 2991 VL Barendrecht
Tel. 078-6771123 Fax.078-6771118
www.paulcasteleijn.nl

hét adres voor tanken wassen & shoppen

**aanhangwagen
verhuur**

ziedewij
pitstop van Barendrecht

Middelweg 3 - Barendrecht

Automobielbedrijf M. Vogelaar

Onderhoud - reparaties - verkoop automobielen
APK keuringen

v.d. Meulenstraat 6 - 2992 KM Barendrecht
Telefoon 0180 - 394666

Keukens van A tot Z

KEUKENSTUDIO

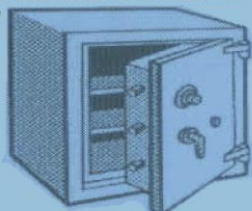
KONIJNENDIJK
BARENDRECHT

www.konijnendijk.nl

Dorpsstraat 174 - 2992 AB Barendrecht
Bij de watertoren - Tel. 0180-611100
maandag gesloten - vrijdag koopavond

NIEUWE EN OCCASION BRANDKASTEN

RECHTSTREEKS UIT EIGEN FABRIEK!
CA. 500 STUKS
OP VOORRAAD

BRANDKASTENFABRIEK
N.A. VAN DEN HOVEN & ZN. B.V.
WWW.VDHSAFES.NL / TEL. 0180-612988

Dorpsstraat 141 • 2992 BD Barendrecht • tel: 0180-612130
www.diggels-eetcafe.nl

VIJFVINKEL

SCHOENEN

Middenbaan 98 • 2991 CT Barendrecht
Tel. 0180 - 613 221 • Fax 0180 - 611 314

Contactblad

Inhoudsopgave

	Van de redactie	2
	Verenigingsnieuws	2
<i>Roelof Roomer</i>	Expositie “Koek- en speculaasplanken”	3
<i>J. van Helden</i>	Over de naam van Barendrecht	4
<i>Ton Blinde</i>	De ROLF Route	5
<i>Simon Hoek</i>	De eerste predikanten van Barendrecht (4)	6
	Regering Koningin Wilhelmina 1898-1948	9
<i>Harry Aardoom</i>	Chaos op de boerderij	11
<i>Marijke de Bruin</i>	Families van Ijsselmonde	12
<i>Maaike Roomer-van Roosmalen</i>	Zoekplaatje	13
<i>Harry Aardoom</i>	Hoge Vierschaar van Zuid-Holland	15
<i>Maaike Bakker</i>	Kerstfeest van de zondagsschool in Barendrecht	16
	Tot slot nog wat foto's ...	17

Colofon

Het Contactblad is een uitgave van de Historische Vereniging Barendrecht en verschijnt vier maal per jaar. Overname van artikelen is uitsluitend toegestaan met bronvermelding.

Redactie: J.E.J. Blinde jr., R.J. Roomer en mevr. M. Roomer-van Roosmalen

e-mail: contactblad@historischbarendrecht.nl

Druk: Goud PrintCenter, Alblaserdam

Sluitingsdatum inlevering kopij voor het volgende nummer: 28 februari 2019

ISSN 0169-5460

Ledenadministratie

Voor aanmelding voor en opzegging van het lidmaatschap alsmede voor het doorgeven van een adreswijziging gelieve u contact op te nemen met de ledenadministratie:

Mw. N. Verschoor

e-mail: info@historischbarendrecht.nl

De contributie bedraagt € 17,50 per jaar. Een extra bijdrage is altijd welkom.

Op de voorplaat

Expositie “Koek- en speculaasplanken” (foto: Roroba)

Het vierde en laatste Contactblad van 2018 ligt nu voor u. In deze uitgave is de agenda voor de komende jaarvergadering in 2019 opgenomen en is de acceptgiro voor het lidmaatschap van 2019 bijgevoegd.

In dit Contactblad 156 weer een aantal interessante artikelen met verschillende onderwerpen die het verleden van onze gemeente belichten. Ook voor deze uitgave hebben weer diverse redactionele artikelen mogen ontvangen, waarvoor onze oprechte dank.

Een vervolgartikel over de eerste predikanten van Barendrecht door Simon Hoek. Verder een bijdrage van Ton Blinde over de ROLF Route en een bijdrage van Marijke de Bruin over genealogie in IJsselmonde. Verder een verslag van de expositie "Speculaas en speculaasplanken" op 17 november en een historisch artikel uit De Schakel van vlak na de oorlog. Ook is er een artikel van de heer J. van Helden met een mogelijke uitleg over de naam Barendrecht, en een verslag van ons bezoek aan de Historische Vereniging 's-Gravendeel.

Wij wensen u namens de redactie prettige feestdagen en een voorspoedig 2019.

Verenigingsnieuws

Algemene Ledenvergadering

Op 29 januari 2019 om 20.00 uur vindt de Algemene Ledenvergadering plaats; u wordt van harte uitgenodigd om dan uw stem te laten horen. Hieronder vindt u de agenda.

- 1 Opening
- 2 Vaststelling van de agenda
- 3 Notulen van de Algemene Ledenvergadering van 31 januari 2018
- 4 Ingekomen stukken
- 5 Jaarverslag van de secretaris
- 6 Jaarverslagen van de werkgroepen
- 7 Jaarverslag van de penningmeester

De onder 3, 5, 6 en 7 genoemde verslagen zijn op verzoek een week voor de vergadering te verkrijgen bij de secretaris en liggen tevens op de vergadering ter inzage.

- 8 Verslag van de kascontrolecommissie
- 9 Verkiezing van de nieuwe kascontrolecommissie
- 10 Bestuursverkiezing

De dames M.H. de Bruijn, J.P. Schaap en J.W.M. Verboom zijn aftredend.

Mevrouw M.H. de Bruijn stelt zich niet herkiesbaar. De overige aftredende bestuursleden stellen zich herkiesbaar. Volgens artikel 13 lid 3 van de statuten kunnen 5 of meer leden voor aanvang van de vergadering schriftelijk aan het bestuur kandidaten kenbaar maken.

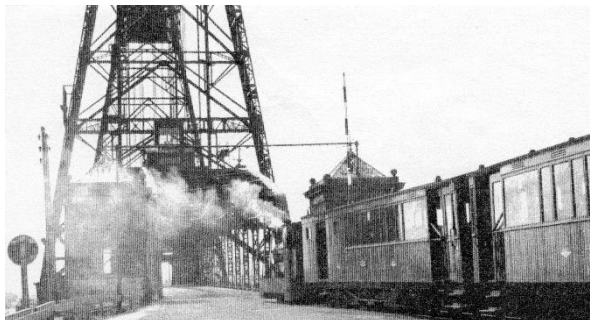
- 11 Bestuursbeleid
- 12 De begroting
- 13 Vaststelling van de contributie
- 14 Rondvraag

Personalia

Met Ton van de Garde gaat het gelukkig de goede kant op. Bij het schrijven van dit blad ontvingen wij het bericht dat hij spoedig vanuit het Maasstad Zorghotel naar huis mag. Hier kan hij dan verder aan zijn revalidatie werken.

“Naar de overkant via de Barendrechtse brug”

De Barendrechtse brug: een legendarische oeververbinding, die bijna honderd jaar lang de Hoekse Waard aan de rest van Holland knoopte. En het eeuwige “Moordenaartje” dat er overheen reed.

Via de media werd bekend gemaakt dat er op 8 november 2018 in de Bibliotheek Hoekse Waard, vestiging ‘s-Gravendeel, een boeiende presentatie gehouden zou worden over de brug en het oude trammetje.

Het traject, de reizigers, de Barendrechtse brug en het landleven in de Hoekse Waard kwamen weer even tot leven. Hoe zag de Hoekse Waard er uit voor de oorlog? Wie reisden er over de Barendrechtse brug, en hoe was het openbaar vervoer geregeld?

Open landschappen, provinciale wegen en pontjes, reizigers met weekendtassen en vergeten tramtracés. Spannende verhalen over de brug, de Oude Maas en haar oevers. De oudere Hoekse Waarders en Barendrechtse konden het zich herinneren.

Spreker Peter Pot, historisch expert bij de Historische Vereniging ‘s-Gravendeel en filmer Joop Tuk gaven een boeiend verslag. Een avond vol herkenning. Na afloop werd door de leden van de HVB informatie gedeeld over de brug. Bij de HVB is er voor volgend jaar een expositie gepland “50 jaar nostalgie”. Het is dan 50 jaar geleden dat de brug werd afgebroken.

Expositie “Koek- en speculaasplanken”

De geur van warme speculaas kwam je bij binnenkomst tegemoet

Roelof Roomer

Zaterdag 17 november 2018 was er een speciale expositie met een bijzondere activiteit in het museum van de Historische Vereniging Barendrecht. Onze vroegere voorzitter Dick Mooijaart kon gelukkig aanwezig zijn bij de expositie en het was ons gelukt om zijn wens in vervulling te laten gaan. Zoon Krijn bakte speculaas, zodat er bij zijn binnenkomst in het museum een geur van versgebakken speculaas in het gebouw hing. Zoon Fop bewoog zich als een echte pietermanknecht tussen de bezoekers en gaf tekst en uitleg bij de expositie. Met veel interesse bekeek Dick de expositie van historische koek- en speculaasplanken. Een expositie die met veel zorg was samengesteld door Ludwig Louwerse en met de hulp van vrijwilligers uit de werkplaats.

Een groot aantal bezoekers, aangevuld met de familie van Dick, genoten van de tekst- en fotocollages en opnames van het hoe en waarom over speculaas. Achter in het museum werd een film vertoond over de intocht van Sint Nicolaas, aangevuld met beelden over de geschiedenis van speculaas.

Tussendoor zijn we met onze pietermanknecht naar het Kruispunt gegaan alwaar we twee grote speculaaspoppen hebben aangeboden, één aan de burgemeester en één aan de kinderburgemeester. Later in de middag was er de gelegenheid om namens de HVB ook Sinterklaas een speculaaspop aan te bieden.

Door kinderen werden in het museum speculaaspoppen versierd met allerlei lekkernijen, soms met vak-kundige hulp van pietermanknecht. Na afloop mochten de kinderen de door hen versierde poppen mee naar huis nemen. Onze bijzondere dank gaat uit naar de beide zoons Krijn en Fop Mooijaart, koster Rob Bruin en de vele overige vrijwilligers, die deze dag voor Dick onvergetelijk hebben gemaakt.

J. van Helden

Benwerking: Maaike Roomer-van Roosmalen

Het is niet duidelijk waar de naam Barendrecht vandaan komt. Niet zozeer is het gedeelte 'drecht' van de naam dat onduidelijkheid geeft, maar eerder het deel 'baren' roept vragen op. Het deel 'drecht' komt in vele namen voor, meestal in de betekenis van veer. Ook komt 'drecht' 'voor in de betekenis van 'overvaart' of 'doorwaadbare plaats in een rivier. Met deze betekenissen is het naamdeel 'drecht' wel verklaard.

Wat nog niet duidelijk is, is wat onder 'Baren' moet worden verstaan. Aangenomen wordt dat 'Baren' 'afgeleid is van 'beer' en te maken heeft met drek, beer of beerput. Het ligt voor de hand dat men deze naam en de betekenis er van niet mooi vond. Veel aardiger zou zijn te kunnen spreken van woelige baren. Dan zal men de naam Barendrecht wel leuk vinden. Maar men moet accepteren dat er namen zijn die niet zo mooi zijn. Meestal heeft vanuit de historie een plaats haar naam gekregen, met een bepaalde betekenis. Men heeft dan wel die naam te aanvaarden, of hij nu leuk is of niet. Desondanks kan je je afvragen of de naam Barendrecht, althans de betekenis ervan, juist is.

Er is eens geschreven dat 'Naamkunde is niets voor mensen die alleen absolute zekerheden erkennen'. De geschiedwetenschap wordt wel beschouwd als een discussie zonder eind. Iedere keer geven nieuwe vondsten een andere kijk op bepaalde thema's. Op zoek naar een plaatsnaam kan het volgende voorbeeld als een nieuwe vondst worden gezien: In het Angelsaksisch kende men 'berewick' voor een van een manor (landjonker) afhankelijk hof. Bere betekent gerst, een berewick is oorspronkelijk een vooruitgeschoven hof waar zomergraan werd verbouwd. Het verbouwen van gerst is blijkbaar al heel oud zo blijkt uit het volgende artikel. Uit de tiendgegevens van de uithof Aalburg uit 1257 en volgende jaren blijkt dat in de dertiende eeuw haver het hoofdgerecht was. Het daarop volgende gewas in belangrijkheid lijkt gerst te zijn geweest. Als men deze gegevens op zich laat inwerken is het goed mogelijk dat er voor Barendrecht een zelfde situatie gold. Vlak bij een nederzetting lag in de directe omgeving een berewick of hof. Denkbaar is dat er een drecht was tussen de nederzetting en de in de zomer droog gevallen gronden. Zij waren nog niet bedijkt of slechts gedeeltelijk. Zo'n nederzetting zou wellicht het oude Barendrecht kunnen zijn, dus nabij de Achterzeedijk.

De vraag is waar die drecht of doorwaadbare plaats is geweest. De drooggevalle gronden kunnen zowel ten noorden als ten zuiden ervan hebben gelegen. Er was nog geen Oude Maas maar wellicht een kreekachtig gebied en het is heel goed mogelijk dat die gronden zo'n berewick waren. Om daar bij te komen zal er een overvaart of een doorwaadbare plaats geweest zijn. Die gronden konden dan in de zomer worden gebruikt voor het verbouwen van gerst (bere). Dat betekent dat die gronden het tegenovergestelde waren van modder, beer of drek. Die gronden waren al geschikt om te bebouwen. De bewoners van toen hebben hun economische mogelijkheden benut. De mensen leefden vlakbij of in de nederzetting. Ze moesten over en weer naar de hof, de beregronden. Als ze naar de nederzetting gingen was een overvaart nodig, dan wel een doorwaadbare plaats. Je zou zeggen: van en naar Bere-drecht.

In dit licht bezien is het bovenstaande een nieuwe vondst. Er is veel voor te zeggen dat de oorsprong van Barendrecht is ontstaan door zo'n bere-drecht. Vele malen in de geschiedenis komt als naam berendrecht voor en de schrijfwijze is dan ook Berendrecht. Het is minder juist als het gaat over de naam Barendrecht te denken aan beer of drek. Het is beter te denken aan bere, dat gerst betekent. Het klinkt in ieder geval een stuk vriendelijker en de naam Barendrecht past al eeuwen lang bij de boeren die hun gronden daar bewerken.

Ton Blinde

Het Zuiden van 6 mei 2018: de polders op het eiland IJsselmonde en vooral in Albrandswaard en tegen Rotterdam en Barendrecht aan, kennen een rijk verleden en een geschiedenis. De archeologische waarden en vondsten zijn zeer belangrijk voor het culturele erfgoed in onze regio. BOOR (Bureau Oudheidkundig Onderzoek Rotterdam) heeft diverse mooie vondsten gedaan in de kleigrond van IJsselmonde, die een inzicht geven over het leven van de bewoners van toen.

Veel bewoners van deze regio weten niet zo veel van het ontstaan van de polders. Op 2 juni 2018 kwam daar verandering in, want op deze datum startte de ROLF Route. Een historische en schitterende route, die de ontstaansgeschiedenis van met name de dorpen en polders van West-IJsselmonde vertelt aan de hand van onder andere informatieborden met QR-codes op een zestiental geschiedkundig interessante plekken langs de route.

Deelnemers krijgen tevens een begeleidend boekje en uitvoerige route beschrijving uitgereikt bij één van de startpunten. De route voor de fietsers is dertig kilometer en voor de wandelaars tien kilometer. Op informatieborden is te zien en lezen, wat het zwervertje ROLF in de komende musical allemaal meemaakt. Oorlogen en overstromingen waren er tussen 1200 en 1400 ook regelmatig.

Om een indruk te krijgen van de geschiedenis wordt in 2019 de musical opgevoerd in de regio en vooraf kan men via de ROLF Route alvast kennis maken in de polders waar het zich allemaal afspeelt. De route is samengesteld en mogelijk gemaakt door diverse instanties en met hulp van een aantal vrijwilligers.

De locatie is bekend, die is bij Tasman Rhoon-Poortugaal aan de Albrandswaardsdijk, waar het startpunt is van de route. Vandaar uit kan de route zowel per fiets of wandelend worden afgelegd.

In vervolg op de route door Albrandswaard die rondom Poortugaal, Rhoon en Portland gaat is Ton Blinde door Stichting ROLF benaderd met het verzoek een historische cultureel erfgoed route te maken over en door de Barendrechtse dreven. Hij heeft dit verzoek aangenomen en gaat, onder de vlag van de Historische Vereniging Barendrecht, een fiets- en wandelroute maken. Deze route begint dan bij het Gemaal Breeman, waar de ROLF Route door Albrandswaard is gestopt.

Er is de laatste 25 jaar veel nieuwbouw in Barendrecht gekomen en daarmee heeft de bodem veel prijsgegeven over wat er zich eeuwenlang op haar grondgebied heeft afgespeeld. De route die Ton in gedachte heeft staat in grote lijnen al op papier. Een tiental locaties staan gepland op deze route, ieder met een historische achtergrond. Een kleine greep uit deze geplande tien locaties:

- Gaatkensplas: opgravingen, gevonden voorwerpen,
- Achterzeedijk: doorbraak, watersnoodramp en Barendrechtse brug;
- de Oude Dijk: het sluisje in de Achterzeedijk;
- Ziedewijds Kade: vondsten uit de 13e eeuw;
- de Oude Doprskern van Barendrecht; enzovoort.

De uiteindelijke route zal zo'n 15 km lang worden met tussendoor diverse gelegenheden om te rusten en een van een drankje te genieten. Zodra de ROLF Route rondom Barendrecht gereed is, zullen wij uitgebreider over de locaties informeren.

Simon Hoek

DE VIERING VAN 500 JAAR REFORMATIE IN 2017 IS REDEN GEWEEST OM DE GESCHIEDENIS VAN DE REFORMATIE IN BARENDRECHT NOG EENS ONDER DE AANDACHT TE BRENGEN. ALS OUDERLING-KERKRENTMEESTER VAN DE DORPSKERK BEN IK GEÏNTERESSEERD GERAAKT IN 'HET OUDSTE HUIS VAN BARENDRECHT'. REEDS EERDER HEBBEN ARCHIVARIS/KOSTER/ORGANIST CEES VAN DEN HOEK EN OUD-KERKRENTMEESTER WIM DE REGT DIE GESCHIEDENIS NADER BESCHREVEN. AANGEZIEN ANNO 2018 VEEL INFORMATIE OVER HET PROTESTANTISME IN NEDERLAND DIGITAAL TOEGANKELIJK IS GEMAAKT, ZIJN EERDER GEBRUIKTE BRONNEN NU MEER IN DETAIL TE RAADPLEGEN. IK WIL ALS BELANGSTELLEDE LEEK (EN DUS NIET ALS HISTORICUS!) DIE GESCHIEDENIS VAN DE EERSTE PREDIKANTEN VAN BARENDRECHT OPNIEUW VERWOORDEN. DE ARTIKELEN ZULLEN, MET EEN COMPLETE BRONVERMELDING, LATER WORDEN UITGEGEVEN IN EEN BOEKWERKJE WAARVAN DE OPBRENGST ZAL WORDEN BESTEMD VOOR DE STICHTING VRIENDEN VAN DE DORPSKERK. DIT ARTIKEL IS HET VIERDE IN EEN REEKS VAN ZES.

Otto Genonis - van collectant naar predikant

Met het plotselinge overlijden van dominee Lambertus Bracht verloor Barendrecht op 3 juni 1581 al na twee jaar zijn derde predikant. De mededeling van de dood van de predikant wordt in de acta van de classicale vergadering van 18 juli 1581 in een adem genoemd met de naam van zijn opvolger: dominee Otto Genonis (ook wel Ginonis), een naam die overigens al twee jaar eerder voorkomt in de acta van de vergaderingen van de classis Dordrecht van de Nederduitse Gereformeerde Kerk, zoals de Protestantse Kerk destijds werd genoemd. De reden daarvan is een bijzondere.

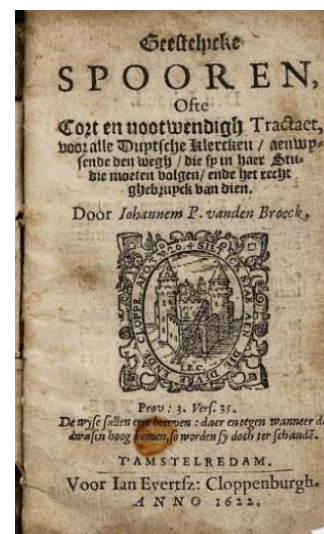
Otto Genonis was namelijk een van de eerste zogeheten 'Duytsche klercken' - een aanduiding voor een specifieke groep predikanten. Alvorens daar verder op in te gaan, dient er iets gezegd te worden over de samenstelling van het predikantenbestand in de eerste decennia van de Reformatorische kerk in Nederland.

De jonge, snel groeiende kerkorganisatie had grote behoefte aan predikanten. Van de bijna twaalfhonderd dominees die de Nederduitse Gereformeerde Kerk heeft gehad tussen 1572 en 1600, waren er ten minste tweehonderd ex-geestelijken, zoals priesters, pastoors en monniken. Verder waren er zeker 33 eerder schoolmeester geweest en minimaal 25 predikanten hadden geen theologische opleiding genoten: ze waren 'leek van afkomst'. Het waren veelal gewone ambachtslieden. Veel van de eerste predikanten waren echter wél academisch gevormd. Zij hadden hun opleiding genoten in Genève of Heidelberg; ook in Nederland ontstonden universiteiten, zoals in Leiden (vanaf 1575).

Om de vraag naar predikanten te beantwoorden, werd in Dordrecht een 'Collegie van Duytse klercken' opgezet. De naam is een verbastering van 'Dietstalige clerici'. Bij dergelijke colleges werden niet-academisch opgeleide leken voorbereid op het predikantschap. Onder hen bevonden zich schoolmeesters en anderen die zich wilden bekwamen in de gereformeerde leer, onder wie een collectant uit Rijsoord.

De classis Dordrecht was zo goed als zeker de enige die een dergelijke vormingsschool had opgericht, om leken op te leiden tot predikant.

Er was voor deze groep proponenten studiemateriaal ontwikkeld dat was afgestemd op hun niveau. Een voorbeeld daarvan is: *'Geestelijcke spooren, ofte Cort en nootwendigh tractaet, voor alle Duytsche klercken'*. Dit boekwerk werd in 1622 geschreven door Johannem P. vanden Brock. (afbeelding)

In de acta van de Provinciale Synode van juni 1574 zijn voor de groep niet-academisch opgeleide proponenten selectiecriteria vastgesteld: *‘Ten eersten, godtsalicheijt ende ootmoedicheijt, Ten tweeden, gaue van welsprekenheijt, Ten derden, goet verstandt ende discretie.’*

Deze criteria zijn in de Dordtse Synode van 1618/19 fors aangescherpt. Predikanten dienden universitair opgeleid te zijn, tenzij zij beschikten over *‘singuliere gaven, godzaligheid, ootmoedigheid, zedigheid, goed verstand en discretie, mitsgaders gaven van welsprekendheid.’*

Een ‘Duytse klerck’ uit Rijsoord

In de acta van de classicale vergadering van 17 maart 1579 komt een verzoek van een gemeentelid uit de kerk van Rijsoord aan de orde.

Verzoek van Otto Genonis om toelating tot het predikantschap

Otto Genonis te Rijsoord wil predikant worden. Hij moet zijn geweten onderzoeken, of hij bevindt van God daartoe gedreven te zijn. Indien hij dit verklaart, mag hij voor de kerkeraad te Dordrecht en voor der classis proponeren, op grond waarvan over zijn bekwaamheid zal worden geoordeeld.

Op 8 mei 1579 wordt hij door examinatoren ondervraagd. Uit de acta van die bijeenkomst blijkt dat men van mening is dat het ambt van collectant niet kan samengaan met het studeren voor predikant. Collectant was een burgerlijke functie; een collectant inde belastingen voor de Ambachtsheer. De examinatoren eisen bovendien dat Genonis in Dordrecht gaat wonen, om van dichtbij mee te maken hoe de ‘kerckenregieringe’ functioneert.

Het wordt de ‘Duytsche klercken’ niet eenvoudig gemaakt, zo blijkt uit de acta van de opeenvolgende classicale vergaderingen van 1580 en 1581. Bijna twee jaar nadat Otto Genonis zich had gemeld om predikant te worden, komt men in de classicale vergadering van 28 februari 1581 eindelijk tot het besluit om hem examen te laten doen, samen met twee andere ‘Duytsche klercken’ - *Johannes van Campen en Gerard Pietersz. Schepers*.

Uiteindelijk wordt in de acta van de Classicale vergadering van 10 april 1581 besloten, om de drie proponenten dezelfde middag nog te examineren. Nadat de helft van het examen is afgenomen, wordt besloten dat de rest geëxamineerd zal worden door de kerkenraad van Dordrecht. Alle kandidaten wordt toegelaten tot het ambt van predikant.

Predikant in Barendrecht

In de acta van de Classicale vergadering van 12 september 1581 komen twee lidmaten van de kerk van Barendrecht een beroep uitbrengen op Otto Genonis. De kerken van Rijsoord en Groote Lindt die ook pogingen hebben gedaan om Otto Genonis te beroepen, visten achter het net. Het beroep vanuit Barendrecht is gehonoreerd. Zo kreeg Barendrecht zijn vierde predikant en dominee Genonis zijn eerste gemeente. Hij was de enige predikant van Barendrecht die als ‘Duytsche klerck’ werd aangesteld.

Otto Genonis is nae alle ondersoekinghe op het beroep der ghemeynthe van Barendrecht daer tot een dienaar verordineert ende eendrachtelick van den broederen aenghenomen met handttastinghe, dat hij hem der chrestelicken lere, kerckenorderinghe ende discipline onderwerpt.

Het zou echter tot de Classicale vergadering van 6 februari 1582 duren, voordat instemmend wordt gereageerd door de wereldlijke autoriteiten in Barendrecht. Dat blijkt uit een brief van de schout van Carnisse, namens de Ambachtsheer van Carnisse. Dat was jonkheer Rutger VI van den Boetzelaer, Heer van Asperen, Langerak en Carnisse.

Uit de acta van de Classicale vergadering van 26 april 1583, gehouden in Pietershoeck, blijkt dat dominee Genonis ongehuwd is. Desondanks moet hij meebetalen aan het weduwefonds voor predikanten. Hoewel hij daarmee heeft ingestemd, blijft hij heel veel moeite houden om bij te dragen aan dat fonds, zo blijkt uit latere acta.

In de acta van de classis Dordrecht van 7 april 1587 wordt duidelijk dat in Barendrecht veel gemeenteleden wegblijven bij de viering van het Heilig Avondmaal. Dat is voor de classis reden om een nader onderzoek in te stellen. Onder leiding van de befaamde Dordtse predikant Joannes Becius wordt de situatie bekeken. Vastgesteld wordt dat dominee Genonis het Heilig Avondmaal nog niet heeft kunnen vieren bij gebrek aan ‘communicanten’. Blijkbaar schaamden sommigen zich om deel te nemen aan dit sacrament. Besloten wordt dat lidmaten uit Ridderkerk gaan participeren, om zo Barendrechtse lidmaten te stimuleren.

Joannes Becius (1558-1626), predikant te Dordrecht. 'Een zeer geleerd man, die grote gaven voor den kansel en een aangenaam karakter bezat'. Hij heeft actief meegewerkt aan de totstandkoming van de Statenbijbel.

Nadat de Avondmaalsviering in Barendrecht al eerder onderwerp van de Classicale vergadering is geweest, komt het onderwerp in de vergadering van 3 maart 1588 opnieuw ter sprake. Er is sindsdien een keer Avondmaal gevierd. Om het met Pasen 1588 opnieuw te kunnen vieren, komen een ouderling en enige lidmaten uit Dordrecht naar Barendrecht. Daarbij is de opzet dat het voortaan twee maal per jaar wordt gehouden.

Tijdens de Classicale vergadering van 13 maart 1590 komt aan de orde dat er in Mijsheerenland geen predikant is. De naam van Otto Genonis wordt dan genoemd als een van de waarnemers. Zijn invalbeurt blijkt goed bevallen te zijn, zo zal later blijken, want de Ambachtsvrouwe van Moerkerken en de schout hebben de Barendrechtse predikant op het oog als nieuwe voorganger.

Anders dan bij de roeping van Genonis naar Barendrecht, toen twee kerkenraadsleden naar de classis kwamen om hem te beroepen, nemen in Mijsheerenland de Ambachtsvrouwe en de schout het initiatief, zo kunnen de acta worden geïnterpreteerd.

De Ambachtsvrouwe waar het hier over gaat is Vrouwe van Raesfelt van Moerkercken. Zij was toen weduwe van Gooswijn van Raesfelt, heer van Twickel en Moerkerken. Interessant te melden dat zij is bijgezet in de prachtige graftombe waarin ook Elisabeth van Loon Van Moerkercken ligt begraven in de Sint Laurentiuskerk in Mijsheerenland. Zoals bekend was Elisabeth de stichter van de Barendrechtse Dorpskerk.

Van Barendrecht naar Mijsheerenland

Twee maanden later wordt Otto Genonis in de Classicale vergadering van 11 juni 1591 in Rijsoord voorgedragen als predikant in Mijsheerenland. In de daarop volgende weken wordt zijn overgang geregeld in vergaderingen van gedeputeerden. De acta van de classis Dordrecht geven in detail een prachtig beeld hoe zo'n proces is verlopen in de jonge Reformatorische kerk. Met name de prominente rol van zowel de Ambachtsvrouwe van Moerkercken als de rol van de Ambachtsheer van Carnisse wordt goed beschreven.

De vertegenwoordigers van de classis Dordrecht reizen naar de Ambachtsheer van Barendrecht, die in Leiden en Den Haag verblijft *), om de opvolger van dominee Genonis voor te dragen.

**) Omdat de Dorpskerk onder het benoemingsrecht van de Ambachtsheerlijkheid West-Barendrecht viel, gaat het hier waarschijnlijk om Maximiliaan van Bronckhorst-Batenburg-Steyn Graaf van Bronckhorst. Hij was de kleinzoon van Petronella Praet van Moerkercken, o.a. Vrouwe van West-Barendrecht. .*

Daarbij valt voor het eerst in de acta de naam van wat later de vijfde predikant van Barendrecht zou worden: dominee Mathys Pietersz. , een dominee die van buiten de classis Dordrecht afkomstig is. Hij komt namelijk uit 'Cudelsteert' – Kudelstaart, een dorp in de buurt van Amstelveen. Achter die aanbeveling schuilt een heel verhaal. Dat komt aan de orde in de beschrijving van de vijfde predikant van Barendrecht.

De verhuizing van dominee Genonis naar Mijnsheerenland verloopt overigens niet vlekkeloos. Uit de acta van de Classicale vergaderingen blijkt dat eerst de opvolger van dominee Genonis in Barendrecht geaccepteerd moest worden door de Ambachtsheer van West-Barendrecht. Bovendien moest de pastorie voor dominee Genonis in Mijnsheerenland ontruimd zijn, voordat het vertrek uit Barendrecht definitief is. Volgens de acta van de vergadering van 30 augustus 1591 is de zaak beklonken, al duurt het tot juni 1592, voordat de beloning van Genonis in Mijnsheerenland is afgerond. Het plotselinge (gedwongen) vertrek van de voorganger van Genonis is de oorzaak geweest van de vertraagde afwikkeling.

De Laurentiuskerk in Mijnsheerenland uit 1445, werd de nieuwe standplaats van dominee Genonis.

Ook in de periode waarin dominee Genonis in Mijnsheerenland staat, worden zijn activiteiten enkele malen genoemd in de acta van Classicale vergaderingen. Vermeldenswaard is dat in de acta van de Classicale vergadering van 4 tot 7 november te Dordrecht 1603 de naam van Otto Genonis voor het laatst voor komt. Het gaat dan om de voorziening van een vacature in Westmaas. Interessant is de constatering dat hij daar in een adem wordt genoemd met Abraham Costerus die in 1606 de zesde predikant zou worden in Barendrecht. De vierde, vijfde en zesde predikant van Barendrecht moeten elkaar dus hebben gekend!

Dominee Otto Genonis overleed in 1605 te Mijnsheerenland. Het is niet bekend waar hij is begraven. De oudste grafzerken in de Laurentiuskerk dateren weliswaar van vóór 1605, maar in de beschrijving van de zerken wordt dominee Genonis niet genoemd.

Dit artikel is het vierde uit een serie van zes, waarin de eerste predikanten van Barendrecht worden beschreven. Het volgende artikel gaat over de vijfde predikant van Barendrecht, dominee Matthijs Pietersz. van Stralen.

Een volledig overzicht van de geraadpleegde bronnen volgt bij de laatste aflevering van de serie artikelen.

- Aanvullingen of verbeteringen van de artikelen zijn van harte welkom.
- Een woord van dank aan Wim de Regt die als eindredacteur wilde optreden.

R e g e r i n g K o n i n g i n W i l h e l m i n a 1 8 9 8 - 1 9 4 8

Schakel van zaterdag 28 augustus 1948

Bewerking: Roelof Roomer

Met dit artikel gaan we terug in de tijd.

Een historische gebeurtenis binnen het Oranjehuis. In 1948 werd in Nederland met 'gepaste' vreugde feest gevierd ter gelegenheid van het feit dat onze geëerbiedigde Koningin Wilhelmina 50 jaar lang mocht regeren over ons volk in Nederland en Nederlands-Indië-Oost en West.

Ter gelegenheid van deze feestelijkheden werd in de Gemeente Barendrecht een winkelweek gehouden, georganiseerd door een groot aantal middenstandzaken. De deelnemende winkeliers hadden al het mogelijke gedaan om hun etalages aantrekkelijk te maken, daardoor in geringe mate bijdragend aan het feestelijk aanzien dat ons dorp in die dagen zou hebben. Daarmee opnieuw de aandacht van het publiek op hun artikelen te vestigen, wordt door hen tevens als een goede vrucht van hun actie verwacht.

Het devies was: Feest in Barendrecht, Koopt in Barendrecht.

Aan deze winkelweek werd ook een prijsvraag voor het publiek verbonden. Uitgemaakt moest worden welke winkel de mooiste etalage had. Dit werd dus door het publiek beslist en wie de juiste volgorde opgaf kwam in aanmerking voor een prijs.

Bij de winkeliers die deelnamen aan de winkelweek was bij aankoop van minstens één gulden een formulier verkrijgbaar, waarop de nummers 1, 2, 3, 4 en 5 voorkwamen. Daarop diende men aan te geven welke etalage op de 1ste, 2de, 3de, 4de en 5de plaats kwam.

Het formulier moest voor of op 6 september 1948 ingevuld en ondertekend worden bezorgd bij D.C. Schaap, Wilhelminastraat, bij H. van der Pol, Dorpsstraat of Jac. Wesdijk, Talmaweg.

Aan de hand van de ingekomen formulieren wordt de uitslag vastgesteld welke winkelier de mooiste etalage had. Degene wiens inzending gelijkluidend was met deze uitslag kwam in aanmerking voor een prijs. De prijzen waren: eerste prijs f 40,-; de tweede prijs f 25,-; derde prijs f 12,50; vierde prijs f 7,50; vijfde prijs f 5,-.

De prijzen werden uitgereikt in de vorm van waardebonnen à f 2,50 die men kon besteden bij de aan deze jubileumwinkelweek deelnemende winkeliers.

De lijst van deelnemende winkeliers is soms Barendrechtse historie, maar er staan ook een aantal nog bestaande winkeliers tussen. Voor de lezer is het even zoeken: wie is er nog wel en wie niet meer?

...begrijpen elkaar. ...prima waar! ...gewin. ...het gezin! ...ctrotechnisch Bureau ...d. POL ...120 ...winkelweek ...Zie de étalage!	Plastic vlaggen Serpentines Guirlandes Lampions Roosjes Toeters Jubileum-servetten Gedenkplaten en -foto's Gedenkboeken voor groot en klein. BOEKHANDEL BERKMAN ARENDRECHT Dorpsstraat 71, Telefoon 365 <i>Wij wensen allen prettige feestdagen</i> Uw rijwiel jubileert Door ons gerepareerd GEBR. POLINDEN Rijwielhandel en Reparatie-inrichting Dorpsstraat 79 Barendrecht	Dan voor alle soorten Gebak. Koekjes. Eierkoeken, Gevulde Koeken. Arnhemse broodjes, enz. naar het juiste adres bij bakker BAKKER, Telefoon 271 Heerjansdam O ranje boven is de leus maar Ford zij Uw Auto-keus Het is NU nog niet mogelijk U een wagen te leveren, maar zodra de wagens vrijkomen staat ook voor U een FORD klaar! Want Ford biedt U: - Bedrijfszekerheid - Economisch gebruik - Goede Service GARAGE HEIJKOOP OFF. FORD SUB-DEALER Barendrecht Tevens alle voorkomende reparatie op mecha- nisch gebied — Draaiwerk — Laswerk — Plaatwerk — Banden — Olie en Benzine	
PEL Brecht res voor: Specie- stoffen en enz. velend. in verden! kerij Tel. 281 AM	<i>Speciale Aanbiedingen</i> gedurende jubileum- en winkelweek IZARIN Doormanplein 3 Tel. 456	Zowel onder de regering van Wilhelmina als Juliana geldt: Kopen bij de „Spar“, is sparen bij de koop, daarom voortaan voor de beste kwaliteit levensmiddelen, versnaperingen, wijnen enz. naar „DE SPAR.“ Bij ieder kwartje dat U besteed (uitgezonderd Roombوتر), krijgt U een zegel. Voor ieder vol zegelboekje ontvangt U direct f 1,- terug van Uw leverancier. C. VERMEULEN Levensmiddelenbedrijf „De Spar“, Noldijk 160. Barendrecht Als deelnemer van de winkelweek hebben wij speciale aanbiedingen: - o.a. Prachtig Glaswerk. - Wandkoffiemolens, in versch. kleuren. - Emaille Kolenkitten. - Emaille en Alum. pannen, alle maten. - Emaille koekenpannen.	Het adres voor een goedverzorgd Herenkapsel is bij J. LIGTHART Gedipl. KAPPER Talmaweg 68, Barendrecht Tevens het adres voor: Parfumeriën en Toilet-artikelen Even Uw attentie Voor deze advertentie Onthoudt het wel voor Kruidenierswaren naar O. VERSNEL

Deelnemende Jubileum Winkelweek 1948

W. Blijleven, Slagerij, Dorpsstraat
P. Bestebreurtje, Rijwielhandel, Dorpsstraat
Berkman, Boekhandel, Dorpsstraat
A. Berkhout, Levensmiddelenbedrijf, Gebr.Meeldijk
Gebr. Bezemer, Bloemenhandel, Dorpsstraat
L. de Boom, Garage, Dorpsstraat
A. de Graaf, Kapsalon, Dorpsstraat
S.J. de Graaf, Bakker, Dorpsstraat
M. Hagendoorn, Zuivelproducten, Prins Hendrikstr.
D. v.d. Hee & Zn, Galanteriën, Dorpsstraat
P. Heuvelink, Bakker, Dorpsstraat
M. Izarin, Manufacturier, Doormanplein
Fa. Korstanje, Manufacturier, Dorpsstraat
D.van Leenen, Groentenhandel, Gebr.Meeldijk
Adr. v.d. Linden, Kruidenier, Dorpsstraat
A. Meerkerk, Manufacturier, Dorpsstraat
G.B. Onnink, Smid, 2E Barendrechtseweg

H. v.d. Pol, Electriciën, Dorpsstraat
W. Pot, Bakker, Singel
A. van Weijen, Drogisterij, Singel
“Roba”, Levensmiddelen, Emmastraat
D.C. Schaap, Slagerij, Wilhelminastraat
Van Schijndel, Kapsalon, 2e Barendrechtseweg
L.B. v.d. Staay, Levensmiddelenbedrijf, Dorpsstraat
J.A. Verhoek, Horlogerie, Dorpsstraat
P. Vermaat, Levensmiddelenbedrijf, Dorpsstraat
H. Vogelaar, Loodgieter, Dorpsstraat
Reinhoudt de Vos, Wijnhandel, Dorpsstraat
A. Vijfvinkel, Schoenhandel, Dorpsstraat
Mej. A. Vijfvinkel, Byouteriën, Dorpsstraat
Jac. Wesdijk, Boekhandel, Talmaweg
K. Mooijaart, Bakker, Doormanplein

Verantwoording: Tekst, advertenties De Schakel zaterdag 28 augustus 1948 7e jaargang nr.5.

Harry Aardoom

Op 25 augustus 1724 verzocht Marijtje Theunisse Droogendijk de baljuw van de Hoge Vierschaar van Zuid-Holland om hulp. Ze kwam samen met haar zwager Arij Janse Leeuwenburg.

Ze was in 1718 getrouwd met Jan Jansz Leeuwenburg junior, een boer in de buurt van Oost Barendrecht. Kennelijk was de familie rijk want zoon Jan bezat toen hij trouwde in 1718 al een eigen boerderij.

De patiënt, Jan Jansz Leeuwenburgh junior, was de zoon van Jan Jansz Leeuwenburgh senior en Pietertje Ariens van der Sluijs. Jan junior werd op 22 augustus 1683 in Barendrecht gedoopt, en trouwde op 30 Oktober 1718 in Barendrecht met Marijtje Teunis Droogendijk. Het echtpaar woonde in boerderij Oosteinde in Oost-Barendrecht, ooit de erfenis van de ouders van Pietertje Ariens van der Sluijs (3).

Jan was vanwege geestesziekte met zorgwekkend gedrag vijf jaar eerder, in 1713, op verzoek van zijn vader al enige tijd ingesloten geweest in Rotterdam. Dat had destijds wel iets geholpen, maar Jan was nooit genezen. Dus had vader, Jan Jansz. Leeuwenburg senior, in 1714 alle broers en zusters van zoon Jan per testament aangesteld als toeziend voogden. Dat waren de broers Arij en Jacobus, en zus Marijtje, getrouwd met Arij Johannisse Schellink, allen wonende onder Barendrecht, en zus Lijntje, getrouwd met Japhet Ariense Mijnlief, wonend onder Oost- IJsselmonde.

Misschien heeft de familie gehoopt dat trouwen Jan goed zou doen. Maar eigenlijk was Jan nooit hersteld, vond Marijtje. Hij liep weg, zwierf, en als hij thuis was deed hij niets aan het boerenwerk. Hij lag maar op bed te roken. Hij bedreigde zijn broer, de boerenknecht en de meid. Hij had de meid mishandeld, met de tang* geslagen. Het was een droeve toestand op de boerderij. Het vee werd vaak niet meer gemolken en gevoederd. Het ging met het boerenbedrijf bergafwaarts.

Dat “... de koebeesten, ook inmiddels ongemolken, blijven lopen als niet willende hebben dat die door ijmande werden behandeld ende gemolken, dat ook de verkens ende de kalveren in de schuur ende op de kotten leggende ongevoedert blijven, sulks dat die van honger en dorst staen en vergaen, ende (dat Jan) vervolgens al wat er is, te niet ende te lore laet gaen ...”

In de huwelijksvoorwaarden was voor notaris Panneboeter op 7 oktober 1718 met de familie van Jan overeengekomen dat Marijtje zich niet zou bemoeien met de zakelijke kant van het bedrijf. Zij zou er juridisch ook niet op aanspreekbaar zijn. Maar het verwaarlozen van het vee kon zo niet blijven. Het voortbestaan van de boerderij was er mee gemoeid.

De baljuw ging akkoord met het voorstel om Jan in te sluiten in een “verbeterhuijs”, mogelijk in Delft. Jan werd in augustus 1724 opgenomen in “Verbeterhuijs de taerlinge” in Delft. Drie jaar later, in 1727, leek Jan weer zover hersteld dat hij naar huis kon komen. Marijtje hoopte daar het beste van. Jan was rustig en aanspreekbaar. “... dat denselve in syne discoersen ende ommevang toont van een goet verstant te wesen.” Marijtje was in 1724 zwanger geweest en had in 1727 inmiddels een bijna driejarig zoontje. Het zou leuk zijn als Jan kon kennismaken met zijn zoontje.

Jan kwam inderdaad thuis, maar tot wanhoop van zijn vrouw hernam hij zijn oude gewoonten. Hij voerde niets uit en was bedreigend en agressief, zodat Marijtje op 5 januari 1728 gedwongen was om bij de Hoge Vierschaar van Zuid-Holland om een heropname van haar echtgenoot te verzoeken. Na overleg met de schepenen van de hoge vierschaar Hoogeveen en van den Santheuvel werd op 12 januari 1728 besloten dat Jan weer zou worden ingesloten in het verbeterhuis.

Op 19 maart 1736, dus acht jaar later, verzocht Marijtje weer om toestemming om haar man uit het verbeterhuis te halen en thuis te laten komen. Ze kreeg opnieuw toestemming van de hoge vierschaar (2). Hoe het daarna verder is gegaan met Jan en Marijtje vermelden de verslagen van de Hoge Vierschaar niet. Ik vond geen overlijdensdatum van Jan. Zijn vrouw Marijtje overleed op 18 maart 1741.

Bronnen en noten

- (1) Nationaal Archief, Den Haag, Rechterlijke Archieven in Zuid-Holland: Baljuw en Hoge Vierschaar van Zuid-Holland, 1574-1811 (1813), nummer toegang 3.03.08.224, inventarisnummer 12, d.d. 25 augustus en 16 oktober 1724, fol 109v-110 en 111v-112v, d.d. 11 augustus 1727, fol 146v, en d.d. 5 en 12 januari 1728, fol 152-152v.
 - (2) Idem, inventarisnummer 13, d.d. 19 maart 1736, fol 60v-61v.
 - (3) Ir. J.A. van der Giessen. "Burgemeesters en boeren." In het Contactblad van "Historische Vereniging Barendrecht". Contactblad nummer 81, december 1999, 21e jaargang, p. 6-10.
- * Waarschijnlijk werd bedoeld de vuurtang die ieder in de open haard had liggen.

Families van IJsselmonde

Welkom bij de genealogische database van Henk Aapkes

Marijke de Bruin

Gedurende vele jaren heeft Henk Aapkes zich bezig gehouden met zijn grote passie, genealogisch onderzoek. De heer Aapkes was vroeger bekend met de afdeling genealogie van de Historische Vereniging Barendrecht, werkte destijds samen met Jan Blinde, Hans Overwater, Piet Groenenboom en Frans van Heest.

Het ultieme doel van de heer Aapkes was om een verzameling samen te stellen met daarin alle families met hun onderlinge relaties van (het eiland) IJsselmonde. Inmiddels is zijn bestand uitgegroeid tot een verzameling van meer dan 150.000 (voormalige) bewoners van IJsselmonde. Het mooie van deze verzameling is dat alle personen in familieverbanden zijn gegroepeerd en er veel aanvullende informatie van personen is opgenomen.

De heer Aapkes heeft de database aan het Streekarchief geschonken met het verzoek deze via de website voor een zo breed mogelijk publiek toegankelijk te maken. Op deze manier kan iedereen profijt hebben van zijn als levenswerk te bestempelen verzameling. Het Streekarchief is in het bezit van een gevarieerde collectie van genealogische gegevens. Het betreft enveloppen met losse gegevens, boeken, mappen met losse genealogische overzichten, kwartierstaten, parentelen en genealogieën. Aanvullingen zijn welkom, deze worden drie à vier maal per jaar verwerkt op de website.

Op de website van Streekarchief IJsselmonde kunt u onder het kopje Genealogie op de database van de heer Aapkes komen.

Werkgroep Genealogie

De Werkgroep Genealogie en Archieven Oud Barendrecht van de Historische Vereniging Barendrecht beschikt over diverse gegevens van Barendrechtse families o.a.:

- geboorte-, trouw- en overlijdensakten;
- notariële akten, waaronder testamenten, boedelscheidingen en inventarissen;
- transporten van o.a. huizen, landerijen en boerderijen.

Denkt u erover zelf onderzoek te doen naar het verleden van uw familie, dan kunt u hiervoor o.a. bij de HVB terecht:

D' Ouwe School,
Dorpsstraat 150,
Barendrecht (naast de watertoren)

Openingstijden

- elke dinsdag van 10.00 tot 16.00 uur
- elke eerste zaterdag van de maand van 10.00 tot 13.00 uur

Het is aan te raden van te voren even telefonisch contact op te nemen tijdens openingstijden: 0180 - 618142. Ook is het raadzaam uw eventueel al bekende familiegegevens mee te brengen als u langs komt.

Maaïke Roomer-van Roosmalen

Vorig zoekplaatje

Het zoekplaatje in Contactblad 155 was deze keer weer een raadplaatje, een straat in Barendrecht met het gezicht op een kruising van wegen. Hierop hebben we een groot aantal goede oplossingen ontvangen. Het ging deze keer om de kruising bekend als de “Driesprong”.

De reacties

Het antwoord op de vraag, waar de foto in nr. 155 genomen is: DE DRIESPRONG. De foto is genomen vanaf de Dorpsstraat (de huidige Dorpsstraat-Oost). Rechtsaf ging men richting Heerjansdam via de Ziedewijdsedijk. Het woonhuis rechts op de foto, was het eerste huis op de Ziedewijdsedijk. De huizen op de achtergrond (achter de boom) zijn de huizen aan de Marijkesingel. Links, langs de zwarte schuur ligt de Gebroken Meeldijk. Als men vroeger over de Driesprong sprak, dan bedoelde men deze driesprong. Nu bedoelt men de naar hem vernoemde sporthal.

(Hans Vermaas)

Volgens mij is de foto genomen op de Driesprong. Het kruispunt van de Ziedewijdsedijk en de Dorpsstraat. Als ik mij goed herinner was er links een wasserij en in het eerste huis na de schuur woonde de familie Bos. Er was een brievenbus aan de voorkant. Ik was bevriend met Jan Bos. Zijn vader werkte bij de boer aan de overkant van de weg. Ik ben er al minstens 30 jaar voor het laatst geweest en woon nu in Zaandam. Maar ik geniet telkens weer van de heerlijke verhalen in het Contactblad. Geweldig!! En dank daarvoor.

(Theo den Otter)

Het nieuwe zoekplaatje is van de Driesprong. Hierop zie je volgende wegen: Dorpsstraat, Gebroken Meeldijk en de Ziedewijdsedijk. Zelf woonde ik aan de Gebroken Meeldijk. Mijn ouders hadden daar een kruideniersbedrijf op nr. 123.

(Klaas Berkhout)

Ik zal waarschijnlijk niet de enige zijn die reageert, maar dit werd toentertijd de Driesprong genoemd, met vanaf de Dorpsstraat naar links de Gebroken Meeldijk, en rechtsaf het begin van de Ziedewijdsedijk (door vroegere aanwonenden de Ziewendijk genoemd).

(Wim van de Ree)

Lopend vanaf de Dorpsstraat richting Gebroken Meeldijk met aan de rechterzijde de Ziedewijdsedijk, dat was de Driesprong. Vele malen als kind gelopen richting het zwembad de Put (werd toen nog niet zo genoemd). Keek je tegen de zwarte schuur aan waar de familie Roosmalen woonde. Weet nog dat Roosmalen op de boerderij van Huijzer werkte aan de linkerzijde van de Gebroken Meeldijk. De sporthal is vernoemd naar het voormalige wegensplitsing De Driesprong.

(Nel den Otter-Visser)

Dit is bij de Driesprong, Dorpsstraat Oost, rechtdoor wordt het Gebroken Meeldijk en rechtsaf ga je de Ziedewijdsedijk op.

(N.A. van den Hoven)

Het zoekplaatje is de kruising Dorpsstraat, Gebroken Meeldijk, Ziedewijdsedijk Barendrecht.

(Johan Vat, geboren Barendrechter, woont nu in Rhoon Portland)

Om het geheel compleet te maken hieronder de foto van de oude en nieuwe situatie.

Nieuwe zoekplaatjes

Zoekplaatje 1

Het eerste nieuwe raadplaatje is een foto uit het midden van de zestiger jaren van de vorige eeuw. De woningen langs deze weg vormden samen een (bij de Barendrechtse) bekende naam.

Weet u waar dit is?

Het antwoord kunt u sturen aan info@historischbarendrecht.nl

Zoekplaatje 2

Van de Coördinator Museumwoning Tuindorp Vreewijk ontvingen wij een foto met daarop padvinders uit Barendrecht. Het betreft hier de welpen van de RK-kerk Beukendaal. Op de achterzijde van de foto staat:

Groep WELPEN in Barendrecht
Ik ben ze hier aan 't
toespreken. Ik weet niet
meer bij welke gelegenheid.
'Ik' wel in 'vol ornaat'.

Meer gegevens zijn hierover niet bekend. Kunt u ons hiermee verder helpen, herkent u misschien personen op deze foto of weet u waar deze foto gemaakt is?

Het antwoord kunt u sturen aan info@historischbarendrecht.nl

Harry Aardoom

“Zij wisten ’t leven broos ...”

De schout en voorzitter van de kerkeraad van Barendrecht (“van Oost West Barendrecht ende Carnisse”) kwamen op 11 maart 1715 met een verzoek bij de baljuw van de hoge vierschaar van Zuid-Holland.

Korte tijd tevoren was Arij Aartse Compeer, geboren in Oost-IJsselmonde, getrouwd met “een vrouws-persoon” uit Heerjansdam, waarna het nieuwe echtpaar was komen wonen in Oost Barendrecht. Maar het echtpaar had geen akten van indemniteit ingeleverd in bij schout of kerkeraad. Dat was zoiets als een bewijs van goed gedrag, waarna de diaconie van de nieuwe woonplaats in geval er ondersteuning nodig was die ondersteuning nog gedurende twee jaar konden verhalen op de diaconie van de plaats van herkomst. Dus ja, dit kon alleen maar weer een schadepost worden voor de diaconie van Barendrecht. Kreeg de schout toestemming om het gezin Compeer uit te zetten, zogezegd “te de-logeren” naar Oost-IJsselmonde?

De baljuw, Pompejus de Roovere, nodigde schout, kerkeraad en de familie Compeer uit voor een overleg op 18 maart 1715. Maar na enkele dagen, nog vóór dat dit gesprek zou plaatsvinden, kreeg de baljuw bericht dat Arij Compeer inmiddels plotseling was overleden. Dus ja, wat nu te doen?

De baljuw besloot op de zitting van 18 maart om het overleg uit te stellen totdat duidelijk was of de weduwe Compeer mogelijk zwanger was. Immers, mocht ze niet zwanger zijn, dan was ze in staat om te gaan werken, en dat was dan einde juridisch probleem. Mocht ze wel zwanger zijn, dan zou ze het kind na de geboorte dienen te verzorgen en was dan waarschijnlijk aangewezen op ondersteuning door de diaconie.

“... ende het onseker is, off dessels naergelatene weduwe bevrucht is, houdende dese sake in statu, ter tijd en wijlen sulck sal syn gebleken ... omme alsdan te doen soodanig versoek ...”

Het was een harde tijd. Men wist “het leven broos en het bestaan onzeker.”

Bron: Nationaal Archief, Den Haag, Rechterlijke Archieven in Zuid-Holland: Baljuw en Hoge Vierschaar van Zuid-Holland, 1574-1811 (1813), nummer toegang 3.03.08.224, inventarisnummer 11, d.d. 11 en 18 maart 1715, bladzijdennummering ontbreekt.

Ze was boos

Op 15 november 1638 klaagde Lijntje Jacobsdochter over wanbetaling wegens geleverde diensten door Arien Cornelisz. Beiden waren inwoners van Barendrecht.

Lang tevoren, omstreeks 1623, had Lijntje een zomerseizoen lang als dienstbode gewerkt bij Arien. Er was toen wel een deel van het loon betaald, maar met de belofte dat ze de resterende acht gulden nog wel zou krijgen. Die waren nooit betaald. Dus mocht ze even vangen?

Zes jaar later, in 1629, zou ze zes weken lang bij Arien in het vlas werken. Maar ze zat toen na één dag plotseling ziek thuis vanwege bloederige diarree, “het roode melisaen”. Om aan de door haar aangegane verplichting te kunnen voldoen had ze voor die zes weken wel zelf een waarnemer moeten zoeken en had zelf haar waarnemer voor die zes weken werk moeten betalen. Dat was een gulden per dag, dus over 35 van de 36 werkdagen betekende dat vijfendertig gulden. Dat bedrag was haar nooit als loon terugbetaald. Welnu, mocht ze nu alsnog dat nooit betaalde loon even vangen?

Weer vijf jaar later, in 1634, had ze de zwangere vrouw van Arien Cornelisz in huis te logeer gehad en verzorgd. De vrouw was bij haar bevallen en Lijntje had haar en haar kind ook tijdens de kraamtijd nog verzorgd. Dat bedroeg in totaal vierentwintig gulden, die ze nooit had ontvangen. Dus mocht ze even vangen?

Het bedrag bedroeg in totaal zevenenzestig gulden. Lijntje was duidelijk boos. Je vraagt je onwillekeurig af wat er gebeurd kan zijn waardoor de gal van Lijntje in 1638 plotseling overliep. We zullen het nooit weten. Kennelijk werd er geschikt want er is geen proces gevoerd.

Bron: Als boven, inventarisnummer 140, d.d. 15 november 1638, fol 279-279v.

Maaïke Bakker

Morgen is het Kerstfeest. En overmorgen Kerstfeest van de zondagsschool. Ieder jaar heb ik van tevoren een blij gevoel ervan in mijn buik. Vandaag niet. Vandaag ben ik zenuwachtig. Ik ga op het kerstfeest van de zondagsschool Lucas 2 vers 1-14 opzeggen. Uit mijn hoofd, zonder in mijn bijbeltje te kijken. Tenminste ... Mijn bijbeltje ligt voor mij op tafel. Ik blijf oefenen, niet alleen overdag.

's Avonds als ik op bed lig, ga ik door. Ik wil niet ergens blijven steken. En daar begin ik weer: "En het geschiedde in diezelfde dagen dat er ..." Eén hapering blijft maar terugkomen. Verder zit het er helemaal in. En overmorgen moet het goed gaan! De eerste Kerstdag oefen ik ook nog de hele dag door op die ene hapering.

Er zitten in de kerk al aardig wat kinderen als ik binnen loop. Ook veel ouders met jongere broertjes en zusjes die anders nog thuisblijven. De kerk is tot wel de helft gevuld met mensen. Er wordt druk gepraat. Kerstfeest vinden bijna alle kinderen echt een feest! De meester staat al op het podium. Hij heeft al een paar keer om stilte gevraagd. Maar het kletsen blijft maar doorgaan. Dat is ieder jaar hetzelfde. Maar ook vandaag wordt het uiteindelijk toch stil. Na de opening komt het Kerstverhaal. Ieder jaar is dat het eerste wat komt. Het is het belangrijkste van het hele Kerstfeest: het Bijbelverhaal. Het wordt om de beurt door één van de meesters of juffrouwen verteld. Ik kijk blij naar de meester die vandaag gaat vertellen. Deze meester kan heel mooi vertellen. Waarover hij ook vertelt, het is altijd mooi. Ook het vrije verhaal! Als hij vertelt, is het altijd muisjesstil in de kerk.

Ik zie alles voor mij gebeuren. Maria en Jozef. Daar lopen ze door de straten van Bethlehem. Maria kan niet meer. Waar moeten zij slapen? Overal worden de deuren voor hun neus dichtgegooid. Alle herbergen zijn al vol. Ik word er een beetje boos van. Is er dan nergens een plekje? Het hele Kerstverhaal door zie ik alles voor me gebeuren. De herders zie ik, ze zitten op het veld. Zij passen op hun schapen. De maan schijnt! Sterren staan aan de hemel. Opeens dalen engelen uit de hemel neer, zij roepen in koor: "Jezus Christus is geboren. In een stal in Bethlehem!" Ik zie een gammele stal. De kribbe waarin Jezus ligt. En Maria, die heel blij is met haar kindje. En Jozef die voor alles zorgt. De herders die snel lopen, bijna rennen. Elkaar vragen: "Waar is de stal. Waar is het Kind?" "Kijk daar!" roepen ze. "Kijk naar die ster, die wijst ons de weg."

Ik kan het verhaal wel dromen. En toch, het is alsof ik het nooit eerder hoorde. Even vergeet ik dat ik daar zelf straks sta en Lucas 2 op moet zeggen.

Opeens is de meester klaar. Het blijft nog even stil. En dan gaat iedereen weer kletsen. Ik loop met de andere kinderen mee naar het orgel. Het is speciaal vandaag voor ons neergezet. We gaan een lied zingen: In Bethlehems stal. En we zingen tweestemmig. Ik zing mee met de tweede stem. We zijn heel wat zaterdagmiddagen aan het oefenen geweest. Bij een juffrouw thuis. En dat was nog gezellig ook. Wij zingen heel mooi, vind ik. Kijk de mensen eens naar ons luisteren. Zij vinden vast dat wij een mooi koor zijn!

Tijdens de pauze bijt ik op mijn nagels. Het komt nu echt. Straks sta ik daar en kijkt iedereen naar mij. Het is weer stil geworden in de kerk. Daar klinkt mijn naam. Ik hoor hem van alle kanten. Ik loop naar het podium. Iedereen wacht op mij. Het is griezelig stil in de kerk. Gelukkig. Er komt een zondagsschool-juffrouw naast mij staan. "Je weet het echt wel," zegt ze zachtjes. "Er gebeurt niets. En ik help je als je het even niet meer weet." Ik hoor mezelf in de verte zeggen: En het geschiedde in diezelfde dagen enz.

Ik durf de kerk niet in te kijken. Het is eng als de mensen stil zijn en naar mij luisteren. Maar gelukkig, het gaat goed. Het moeilijke stukje is al voorbij. Eindelijk ben ik klaar. Het zit erop en ik ben niet blijven steken. "Goed gedaan hoor," zegt de juffrouw. Ik ben blij dat het voorbij is en dat het goed ging. Ik loop snel terug naar mijn plaats. Naar de bank waar ik zat. Verstoep tussen de andere kinderen word ik rustig.

De middag gaat nu heel snel voorbij. Na het vrije verhaal komt de afsluiting. En dan? De traktatie. Snoep. En een joekel van een sinaasappel! Jaffa staat er op. Heerlijk. En ieder kind krijgt een boek cadeau. Op een speciaal ingeplakt velletje papier staat je eigen naam. Geschreven in mooie Gotische letters. En ook hoe de

zondagschool heet. Welk boek krijg ik vandaag? Ik kan bijna niet wachten. Lezen is het liefste wat ik doe. Ik kijk: Het zwarte poesje. Geschreven door W.G. van der Hulst. Ik wist toen nog niet hoe prachtig ik het zou vinden! Maar blij ben ik al wel. Heel blij! Met in mijn handen het lekkers en de sinaasappel loop ik terug naar mijn plaats. Mijn boekje draag ik mee, als een trofee tegen mijn borst. Ik laat aan mijn buurmeisje trots mijn boekje zien. En zij het hare. We kijken blij naar elkaar.

Thuis wil ik maar één ding: mijn nieuwe boekje lezen. Maar we gaan eerst aan tafel om te eten. We zijn vanavond met elf mensen. Dat is best veel, vind ik. Jammer dat het al weer bijna voorbij is. Dit is alweer de laatste kerstmaaltijd. Hierna is het kerstfeest bijna afgelopen.

Tot slot nog wat foto's ...

In aansluiting op het verhaal van Maaike Bakker plaatsen we hieronder nog een foto van de expositie over de zondagschool, waarover u in Contactblad 155 hebt kunnen lezen.

En tot slot nog een foto van Dick Mooijaart die geniet van de door hem geïnitieerde tentoonstelling over koek- en speculaasplanken.

Historische Vereniging Barendrecht

D'Ouwe School, Dorpsstraat 150-150a, 2992 BE Barendrecht

IBAN NL98 INGB 0002 5309 26

☎ 0180-618142 – info@historischbarendrecht.nl – www.historischbarendrecht.nl

Algemene informatie: mw. J.W.M. Verboom

Openingstijden

Algemeen elke dinsdag van 11.00 tot 15.00 uur
Archieven en Genealogie elke eerste zaterdag van de maand van 10.00 tot 13.00 uur;
elke dinsdag van 11.00 tot 15.00 uur op afspraak, mw. De Bruijn
Expositieruimte alleen tijdens exposities/tentoonstellingen op zaterdag,
voor openingstijden zie onze website of via de media

Voor scholen en groepen alleen op afspraak

Gesloten: juli en augustus

Bestuur

Voorzitter mw. J.P. Schaap
Secretaris mw. J.W.M. Verboom-van Geenen
Penningmeester J.E.J. Blinde jr
Leden mw. M.H. de Bruijn-Veenman
W. van Helden
J. Kooy
D. Mooyaart

Ledenadministratie

mw. N. Verschoor

Contactpersonen werkgroepen

Archieven Oud Barendrecht en Genealogie

mw. M.H. de Bruijn-Veenman
mw. J.P. Schaap

Barendrecht van vroeger op ansicht, foto en film

Algemeen A.G. van de Garde
Digitaal fototeam J. Verschoor

Bibliotheek en Archief

C.W. Vermeer

Bodemonderzoek

Algemeen T.C. Blinde
Beheer vondsten en documentatie
vóór 1995: mw. C.G. Ratsma-Stouten
na 1995: L. Louwerse
tegels: mw. L.M.M. Hagendijk

Documentatie ontwikkeling Barendrecht

T.D. van Wijk

Monumentenzorg

J. Kooy

Nieuws- en Advertentieweekblad De Schakel

mw. R.A.C. Baank

Tentoonstellingen

mw. J.W.M. Verboom-van Geenen

Restauratie en onderhoud/voorwerpen

W.M. Groenenboom

Website-beheer

P. Dreef

www.dajong.computervrienden.nl

Dajong Computervrienden

Boerhaavelaan 7, 2992 KB Barendrecht

telefoon: 0180-625130

e-mail: dajong@helpt.nl

www.dajong.computervrienden.nl

5 jaar Stichting Dajong 2006 - 2011

Bespaar tot **50%**
op uw **ICT** en **telefonie** met

 DIGISOURCE
UW DIGITALE BRON!

BEHEER

TELEFONIE

CONNECTIVITEIT

CLOUD

DIGISOLAR

Bel **088 3 444 777** of ga naar digisource.nl
en ontvang gratis een vrijblijvende offerte

Gouwe 3c
2991 CJ
Barendrecht
0180 623600

DE FIETSENMAKERIJ AGN

Veen
 elektronika

KTV • hi-fi
video • gloei-
lampen • tl

Onderlangs 16
2991 EM Barendrecht
(0180) 69 00 50

POT

BAKKERS SINDS 1820

Sinds begin 19e eeuw bakte de eerste generatie Pot (Leendert) in Alblassterdam al brood. Zijn kleinzoon begon als bakkerszoon in 1884 een bakkerij in Barendrecht op de Singel en tot heden is de bakkerij hier gevestigd.

Onderlangs 15, Barendrecht - 0180-612043 - www.bakkerijpot.nl - bestel@bakkerijpot.nl

 GENIET VAN VERS

Autoservice Groenenboom

APK keuring

Periodiek onderhoud

Bandenservice

Volledige aircoservice

Schadeherstel

Zomer- / Wintercheck

Accessoire inbouw

Reparatiewerkzaamheden

**"Vakmanschap en
persoonlijke service**

**als basis van
veel veilige kilometers"**

0180-654794

www.autoservice-groenenboom.nl

Voordijk 267 | 2992 AL Barendrecht | Tel.: 0180-654794 | E-mail: info@autoservice-groenenboom.nl

In het centrum van Barendrecht moet u zijn voor:

- Centrale verwarming
- Vloerverwarming
- Warmwatertoestellen
- Gashaarden en gevelkachels
- Oliegestookte Zibro Kamin kachels
- Installatiematerialen
- IJzerwaren en tuinartikelen
- Machines en gereedschappen

annink & zn.

*Koop bij de zaak, waar u slaagt
Bij de vakman met 85 jaar ervaring*

2e Barendrechtseweg 184 - Telefoon 0180-61 28 66 - Telefax 0180-62 07 04

**Aannemers van grond-,
weg- en
waterbouwkundige
werken**

Barendrecht - Tel. (0180) 61 35 22 - Fax (0180) 61 91 60

Postadres: Postbus 6 - 2990 AA Barendrecht

Aannemingsbedrijf **J. BEVELANDER**

- aanbouw
- verbouw
- nieuwbouw
- onderhoud

Bijldorp-zuid 3 - 2992 LD Barendrecht - Tel (0180) 61 98 32
bevelander@solcon.nl - www.jbevelander.nl

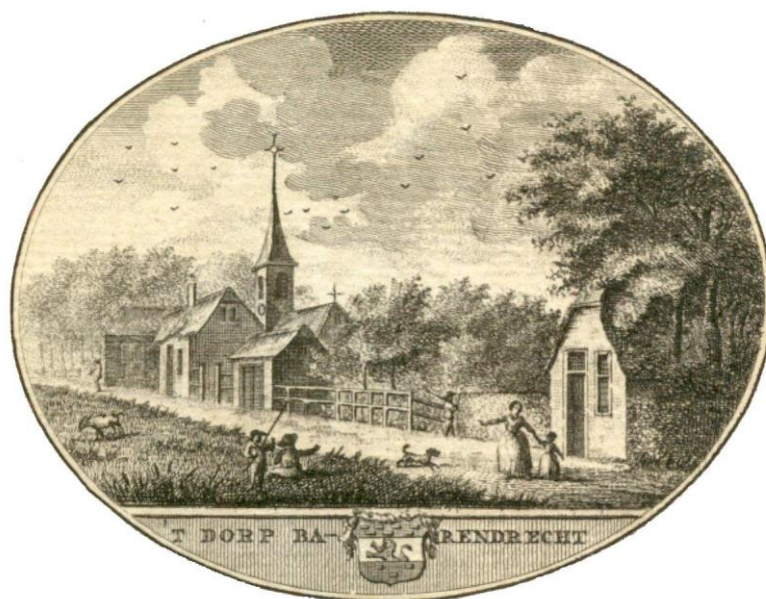
Als makelaar en taxateur weet Frits Markus 'Markant' wat er in de onroerend goed wereld te koop is. Natuurlijk niet het Vrijheidsbeeld. Maar de makelaarskennis is bij 'Markant' wel in huis om alle andere projecten aan te kunnen. Wilt u een huis verkopen of zoekt u een ander huis, wenst u een zorgvuldige taxatie of een objectief hypotheekadvies - kom dan gerust eens langs. Graag bespreken wij met u de mogelijkheden en voordelen die 'Markant' u kan bieden.

Markant
FRITS MARKUS MAKELAAR & TAXATEUR O.G.

U vindt 'Markant' aan de Middenbaan 94. 'Markant' is geopend van maandag tot en met zaterdag!

Middenbaan 94 - 2991 CT Barendrecht. Tel.: 0180 - 620 099 Fax: 0180 - 611 585

www.historischbarendrecht.nl

bezoek ons op